

En samling retningslinjer for bruk av traktor/landbruksredskap på offentlig veg.

Rettet utgave, januar 2007

Oppsummering etter "simulert kontroll" ved
Felleskjøpet i Halden 23.06.2006.

Kai Lislrud og Arild Ravneng
Statens Vegvesen Region Øst, Svinesund kontrollstasjon

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1. Innledning.....	3
2. Generelt	4
2.1. Førerkort.....	4
2.2. Registreringspliktige kjøretøy	4
2.3. Bruk av stor rød trekant bak.....	5
2.4. Frontmontert arbeidsredskap.....	5
2.5. Kjøring på motorveg	6
2.6. Merking av utstikkende gods, bred transport, dispensasjoner	6
2.6.1. Merking av utstikkende gods	6
2.6.2. Tilhenger/tilhengerredskap bredere en 2,55 meter.....	7
2.6.3. Ledsagerkjøretøy	7
2.6.4. Dimensjoner og krav til dispensasjon	7
2.7. Bruk av setebelte	7
2.8. Trekking av tilhenger	8
3. De enkelte fremmøtte kombinasjoner	9
3.1. Traktor med frontlesser (AN 9443) og påhengsvogn (AB 1803)	9
3.2. Traktor med frontlesser (AL 2500) og gjødselvogn (uregistrert)	10
3.3. Traktor (AF 1489) og slåmaskin (uregistrert).....	11
3.4. Traktor (AL 2406) og presse (uregistrert).....	12
3.5. Traktor (AN 9855) og påhengsvogn (AN 5221).....	13
3.6. Traktor (AN 9605) og dumperhenger (RR 4160)	14
3.7. Traktor (AF 5785) og rundballepakke i 3-punktfeste	15
3.8. Traktor (AN 1557) og gjødselvogn (uregistrert).....	16

1. Innledning

23. juni 2006 var vi som kontrollører i Statens Vegvesen invitert til å ha såkalt ”simulert” kontroll på Felleskjøpets anlegg i Halden. Flere bønder i området stilte opp med traktorer og redskap for å få en vurdering i hvordan dette kunne kjøres lovlig på veg. Det var ønske om at alt som var ulovlig og ureglementert skulle påpekes.

Interessen var stor, og spørsmålene mange. Dette var en stor utfordring for oss, da det er et stort regelverk med mange ”finesser” som regulerer dette området. I tillegg er dette ikke noe som inngår i det daglige arbeid, slik at vi lærte mye av denne seansen. Når det gjelder merking av utstikkende gods er dette ikke det samme som de tilfeller der det er selve kjøretøyet som er bredt. Dette fremkommer i rapporten, men kom ikke frem under kontrollen i Halden. Det var også en viss usikkerhet om bruk av stor rød trekant bak. Dette er oppklart og fremkommer i rapporten.

Svært mange av problemstillingene som dukker opp går igjen på flere av kombinasjonene. Disse blir derfor behandlet felles under kap. 2: Generelt. Lenger ute i rapporten er manglene ved de enkelte kjøretøykombinasjonene behandlet.

Rapporten er ikke uttømmende, og det finnes forhold rundt bruk av traktor og landbruksredskap på offentlig veg som ikke blir behandlet i denne rapporten.

Vi håper denne rapporten kan være til informativ bruk for organisasjoner og enkeltpersoner i landbruket.

2. Generelt

2.1. Førerkort

1. Førerkort klasse T gjelder traktor og motorredskap med konstruktiv hastighet ikke over 40 km/t. Frem til fylte 21 år eller 2 års erfaring er vogntogvekt begrenset til 25 tonn.

2. Dersom man erverver klasse T etter 1. januar 2005, kan man ikke kjøre traktor med konstruktiv hastighet over 40 km/t. For å gjøre det må man ha enten klasse B (begrenset til 3500 kg tillatt totalvekt), C eller CE.

3. Dersom man før 1. januar 2005 har ervervet klassene B, BE, C, CE, C1, C1E, D, DE, D1, D1E, D2, D2E eller T, har man i Norge førerrett for traktor med tilhenger. Ved utskifting av førerkort blir klasse T påført.

4. Dersom man har skaffet seg førerkort klasse BE, C eller CE etter 1. januar 2005 kan man kjøre traktor og henger med følgende forutsetninger:

BE: traktor <40 km/t, < 25000 kg vogntogvekt

C: traktor med henger (henger under 750 kg).

CE: traktor med henger

5. Kjøring med traktor og motorredskap med/uten henger utenfor veg, på privat veg og ved kryssing av offentlig veg er unntatt fra krav om førerkort:

- dersom konstruktiv hastighet ikke er over 40 km/t,
- dersom fører har fylt 16 år.
- dersom fører har nødvendig ferdighet.

For fullstendig forskriftstekst, se www.lovdata.no og "førerkortforskriften".

2.2. Registreringspliktige kjøretøy

Hvilke kjøretøyer som er registreringspliktige fremgår i forskrift om bruk av kjøretøy (se under). Dersom registreringspliktig kjøretøy ikke brukes på offentlig vei, skal de allikevel registreres med sort skilt og gule bokstaver/tall (såkalt "Anleggskilt").

§ 2-1. Hvilke kjøretøyer som er registreringspliktige

1. Motorvogn og tilhenger til motorvogn er registreringspliktig med følgende unntak:

- a) Traktor som er konstruert for fart ikke over 20 km/t.
- b) Motorredskap som er konstruert for fart ikke over 50 km/t. Slik redskap er likevel registreringspliktig når den er konstruert for fart over 20 km/t, hovedsakelig er innrettet for person- eller godstransport eller til trekking av annet kjøretøy, og brukes på offentlig veg.
- c) Motorredskap som er konstruert for fart over 50 km/t, og som bare brukes utenfor offentlig veg. Kryssing av offentlig veg er tillatt med slik motorredskap.
- d) Tilhenger til traktor eller motorredskap som ikke er registreringspliktig.
- e) Tilhenger til registreringspliktig traktor eller motorredskap når tilhengeren bare brukes utenfor offentlig veg. Kryssing av offentlig veg er tillatt med slik tilhenger.
- f) Tilhenger til beltemotorsykkkel.
- g) Tilhenger til beltebil når tilhengeren bare brukes utenfor offentlig veg. Kryssing av

offentlig veg er tillatt med slik tilhenger.

2. Kjøretøy som ikke er registreringspliktig, tillates ikke registrert.
3. Ved kryssing av offentlig veg etter nr. 1 må om nødvendig dispensasjon eller brukstillatelse være inn hentet.

2.3. Bruk av stor rød trekant bak

Stor rød trekantrefleks skal monteres bak på kjøretøy for å vise at det er saktegående. Dette gjelder følgende kjøretøy registrert (ikke for registreringspliktige: tatt i bruk) etter 1. januar 1994 (da EØS-avtalen trådte i kraft i Norge):

- Traktor og motorredskap med konstruktiv hastighet over 10 km/t men ikke fortere enn 30 km/t
- tilhenger med konstruktiv hastighet ikke over 40 km/t
- tilhengerredskap

(Kjøretøyforskriften § 28-14 pkt 7, § 28-18 pkt. 5.1 og § 28-19 pkt. 6).

2.4. Frontmontert arbeidsredskap

Her henvises til Vegdirektoratets brev av 20.03.2002 vedr. "kjøring på offentlig vei med traktor påmontert utstikkende arbeidsutstyr foran". Deler av nevnte brev er gjengitt her:

"En del kjøretøy kan være slik konstruert eller slik utstyrt at de er uegnet for bruk på vei åpen for alminnelig ferdsel. Hvis de likevel brukes slik, må man derfor ta visse forholdsregler for ikke å rammes av adferdsbestemmelsene i veitrafikklovgivningen ved at man er til fare eller skade for andre. Slike bestemmelser finnes i vegtrafikklovens § 3 og lyder:

"Enhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende og varsom så det ikke kan oppstå fare eller voldes skade og slik at annen trafikk ikke unødvendig blir hindret eller forstyrret."

Kjøring på vei åpen for alminnelig ferdsel med traktor der for eksempel rundballegafler stikker ubeskyttet ut foran traktoren, rammes etter vårt syn av denne bestemmelsen, fordi dette utvilsomt medfører at det kan oppstå fare eller voldes skade. Hvis man ikke ønsker å demontere utstyret, kan en løsning være å heve utstyret og samtidig tippe gaflene oppover. Føreren må kunne vurdere om dette er tilstrekkelig til at "det ikke kan oppstå fare eller voldes skade". For øvrig må traktoren ikke være utstyrt eller lastet slik at føreren ikke har tilstrekkelig sikt, og lys og kjennemerker må ikke være tildekket. Dette fremgår av forskrift om bruk av kjøretøy, § 3-2. Kan man ikke møte disse kravene med utstyret montert, må det fjernes."

Frontlasteren i seg selv må kunne anses som såpass "flat" at den må kunne kjøres i senket posisjon (uten redskap), på samme måte som for eksempel "brøyteblokk" til lastebil. Det foreligger imidlertid ingen rettspraksis eller tolkning på dette oss bekjent.

2.5. Kjøring på motorveg

Dette er angitt i Trafikkreglene § 4 pkt. 2:

*”På motorveg eller på inn- eller utkjøringsveg til motorveg må det bare foregå trafikk med motorvogn eller vogntog, som lovlig kan kjøres med minst 40 km/t på vannrett veg. ...
Moped må ikke kjøres på motorveg.”*

Traktor med konstruktiv hastighet på 40 km/t eller mer kan altså kjøres på motorveg, såfremt det ikke er skiltet forbud mot dette.

2.6. Merking av utstikkende gods, bred transport, dispensasjoner

2.6.1. Merking av utstikkende gods

Dersom transporten er over 3,5 meter er det krav til bruk av blinkende gul lampe som er synlig til alle sider (forskrift om bruk av kjøretøy, vedlegg 2). Det anbefales imidlertid at gul blinkende lampe benyttes ved mindre bredder dersom det er behov for å varsle fare (saktegående kjøretøy, smal og svingete veg osv.).

Merkingen av utstikkende gods skal være i henhold til forskrift om bruk av kjøretøy § 3-4:

2. Gods som strekker seg 15 cm eller mer utenfor kjøretøyets sider, skal foran og bak være tydelig merket. Merkingen skal være minst 50 cm høy og minst 25 cm bred og utført med avvekslende røde og gule striper som skal være skråstilt og ca. 5 cm brede. Fargen skal være varig fluoriserende eller av type som er godkjent av Vegdirektoratet.

Gods som strekker seg utenfor kjøretøyets sider, skal i mørke eller usiktbart vær også foran på hver side være merket med minst to lykter som gir hvitt lys framover, og bak på hver side med minst to lykter som gir rødt lys bakover. Lyktene skal ha en lysåpning på minst 30 cm² og være plassert over hverandre. Lyset må ikke virke blendende og skal være godt synlig på en avstand av minst 150 m.

Merking og lykter skal være plassert ytterst på godset og slik at de er godt synlige forfra og bakfra. Om mulig må overkant av merking og lykter ikke være høyere enn 2 m over vegbanen.

- 3. Gods som stikker ut foran kjøretøyet, eller mer enn 1 m bak kjøretøyet, skal være merket ytterst med anordning som har avvekslende rød og hvit farge og fra alle sider har et synlig areal på minst 250 cm². Det røde materiale skal være lysreflekterende. Anordningen skal være plassert slik at den er godt synlig.*

Ved tilfeldig transport kan merkingen skje på annen tydelig måte.

I mørke eller usiktbart vær skal gods som stikker ut mer enn 1 m bak kjøretøyet, også merkes med lykt som gir rødt lys bakover og til sidene. Lykten skal ha lysåpning på minst 30 cm². Lyset må ikke virke blendende og skal være godt synlig på en avstand av minst 150 m.

- 4. Utstyr, redskap m.v. som stikker ut foran, bak eller på siden av kjøretøy, skal være merket i samsvar med bestemmelsene i denne paragraf, dersom ikke særlige regler er fastsatt av Vegdirektoratet.*

Merk at utstikkende arbeidsredskap kommer inn under pkt 4 over.

2.6.2. Tilhenger/tilhengerredskap bredere en 2,55 meter

Kjøretøy er definert som ”innretning som er bestemt til å kjøre på bakken uten skinner” (Vegtrafikkloven § 2). Dersom selve kjøretøyet er bredt (eks. gjødselvogn, se kap. 3.8), er det derfor ikke krav til markering av utstikkende gods (se kap 2.6.1). Slåmaskinen derimot (kap. 3.3) er ikke et kjøretøy, da den måtte settes i en vogge for å kunne transporteres. Maskinen blir derfor som gods å regne, og det utstikkende gods må merkes.

Dersom det er selve *kjøretøyet* (tilhengeren eller tilhengerredskaperen) som er bredt gjelder følgende: Dersom kjøretøyet er like bredt eller bredere enn den trekkende motorvogn, skal begge sider av tilhengeren eller tilhengerredskaperen kunne sees i de utvendige speil. Når bredden på tilhenger/tilhengerredskaperen er større en 2,3 meter og/eller mer en 50 cm bredere enn den trekkende motorvognen skal fremsidene av speilene være utstyrt med hvit refleks.

Dessuten skal fremsiden (ytterste/bredeste punkt) av tilhenger/tilhengerredskap være utstyrt med hvit refleks, så nær ytterkant som mulig, og maksimum 40 cm fra kanten.

2.6.3. Ledsagerkjøretøy

Ledsagerkjøretøy eller følgebil skal kjøre foran og varsle dersom transporten er bredere enn 3,5 meter. Følgebil kan være en privat personbil eller varebil (sjekk vognkortet) med ”*Bred transport*”-skilt og gult blinkende lys synlig til alle sider. Man trenger ikke ta kontakt med politiet eller Statens Vegvesen, dette ordner man selv. Både følgebil og selve transporten skal ha slikt skilt. ”*Bred last*” er svensk skilt, og godtas på svensk kjøretøy i Norge.

2.6.4. Dimensjoner og krav til dispensasjon

”Kortere strekning” i dette kapittel er definert til 5 kilometer.

Det er dispensasjonsavdelingen i Statens Vegvesen som utsteder dispensasjoner. I Region Øst er telefonnummeret 815 22 000.

- Landbruksredskap til og med 3,5 meter bredde kan forflyttes over kortere strekning som ledd i vanlig bruk på offentlig veg uten dispensasjon.
- Landbruksredskap over 3,5 men ikke over 4,1 meter bredde kan gis tidsbegrenset dispensasjon for forflytning over kortere strekninger som ledd i vanlig bruk av maskinen.
- For landbruksredskap over 4,1 meter bredde må man søke om dispensasjon i hvert enkelt tilfelle.

2.7. Bruk av setebelte

Det er ”forskrift om bruk av arbeidsutstyr” som regulerer krav til beltebruk i traktor. Det betyr at man ikke kan bli gebyrilt for å kjøre uten bruk at dette belte på offentlig vei, da ”forskrift om gebyr for visse overtredelser av vegtrafikkloven” i denne sammenhengen baserer seg på ”forskrift om bruk av personlig verneutstyr.”

Begrunnelsen vegdirektoratet gir for dette er at beltet som er montert i traktor ikke er et fullgodt bilbelte, men kun en innretning tenkt til å holde personen på plass ved velt i terrenget.

Det er selvsagt allikevel å anbefale at belte brukes, for førerens sikkerhet!

2.8. Trekking av tilhenger

Det er ikke tillatt å trekke mer enn en tilhenger.

De viktigste bestemmelsene fra forskrift om bruk av kjøretøy § 4-2:

”Motorvogn må ikke brukes til å trekke tilhenger eller tilhengerredskap med aktuell totalvekt som er større enn den vektgrense for tilhenger som er fastsatt for motorvognen. Fastsatt vogntogvekt for motorvognen må ikke overskrides.”

”Motorvogn med største totalvekt over 3.500 kg og som er konstruert for fart over 30 km/t, må ikke brukes til å trekke tilhenger eller tilhengerredskap med aktuell aksellast/last fra akselkombinasjon som tilsammen er større enn 1,5 ganger motorvognens aktuelle totalvekt.”

”Motorvogn som er konstruert for fart over 30 km/t, må ikke brukes til å trekke tilhengerredskap som ikke har driftsbremseanlegg, dersom vogntogets aktuelle totalvekt er større enn motorvognens tillatte totalvekt.”

”Motorvogn som er konstruert for fart over 30 km/t, må ikke brukes til å trekke tilhenger uten at motorvognen har en motorytelse på 5,15 kW ECE (det samme som 7 HK) eller mer for hvert tonn aktuell totalvekt av vogntoget.”

3. De enkelte fremmøtte kombinasjoner

3.1. Traktor med frontlesser (AN 9443) og påhengsvogn (AB 1803)

Egenvekt/totalvekt traktor: 6725/11000 kg
Egenvekt/totalvekt tilhenger: 2730/14730 kg

Mangler:

- Det er montert ekstra nærlys (høye). Disse er på høyre side dekket av hydraulikkslanger/-koblinger. Det anbefales å flytte lyktene høyere opp, slik at de kommer over hele lasteren.
- Har rød trekant, men trenger ikke dette da den er registrert før 1. januar 1994

Annet:

Denne tilhengeren kan lastes opp til totalvekt (forutsatt tilstrekkelig akselavstand i henhold til veglista).

Kontroller at det trykk traktoren gir i hydraulikken til brems på hengeren, er i samsvar med det trykk hengeren er beregnet for.

Tilhenger har ikke fjæring og dermed en konstruktiv hastighet på ikke over 40 km/t.

3.2. Traktor med frontlesser (AL 2500) og gjødselvogn (uregistrert)

Egenvekt/totalvekt traktor: 4530/7500

Gjødselvogn, bredde 2,67 meter

Mangler:

- Skal ha stor rød trekant bak (se kap. 2.3)
- Må ha brede speiler (der man ser tilhengerredskapens sider) med montert refleks foran, siden tilhengerredskapen er bredere enn 2,3 meter. Må også ha påmontert hvit refleks på gjødselvogna synlig forover, så nær det bredeste punkt som mulig.

Annet:

Med brems på tilhengerredskap kan denne lastes til traktorens aktuelle vekt x 1,5. Klarer man ved hjelp av vektor/lodd (samt den vekt tilhengeren overfører til traktoren) å laste traktoren til 7500 kg (totalvekt) kan tilhengerredskapen veie $7500 \times 1,5 = 11250$ kg (forutsatt tilstrekkelig akselkapasitet).

Uten brems på tilhengerredskapen er maksimal vogntogvekt den samme som tillatt totalvekt for traktoren (7500 kg).

Traktoren har gul blinkende lampe synlig til alle sider i henhold til forskrift.

3.3. Traktor (AF 1489) og slåmaskin (uregistret)

Egenvekt/totalvekt: 5250/9000 kg
Slåmaskin: 2800 kg, 2,9 meter bred

Mangler:

- Ikke tillatt å kjøre på veg slik den står her. Mangler lys og merking av utstikkende gods på høyre side (både foran og bak)
- Skal ha stor rød trekant bak (se kap. 2.3).

Annet:

Det finnes i handelen enkle baklykter med magnetfot og ledning som kan brukes til dette formålet.

Slåmaskinen må settes i egen vogge for å transporteres. Den anses derfor å være gods og ikke kjøretøy, og skal merkes deretter.

3.4. Traktor (AL 2406) og presse (uregistrert)

Egenvekt/totalvekt: 4530/6800 kg
Presse: 1900 kg, bredde 2,76 meter

Mangler:

- Skal ha stor rød trekant bak (se kap. 2.3)
- Må ha brede speiler (der man ser tilhengerredskapens sider) med montert refleks foran siden tilhengerredskapen er bredere enn 2,3 meter. Må også ha påmontert hvit refleks på selve pressa synlig forover, så nær det bredeste punkt som mulig.

3.5. Traktor (AN 9855) og påhengsvogn (AN 5221)

Egenvekt/totalvekt traktor: 6125/9500 kg

Egenvekt/totalvekt påhengsvogn: 1900/10900 kg

Mangler:

- Ikke medbrakt førerkort og vognkort på tilhenger, til sammen 1000 kroner i gebyr

Annet:

Denne tilhengeren kan lastes opp til totalvekt.

Kontrollør at det trykk traktoren gir i hydraulikken til brems på hengeren, er i samsvar med det trykk hengeren er beregnet for.

Hengeren har ikke fjæring. Det betyr at den er registrert med vilkår for konstruktiv hastighet under 40 km/t. Alle traktorer kan trekke tilhengeren, men ikke over 40 km/t (kjøretøyforskriften § 12-5, pkt. 2).

Tilhengeren er påmontert rød trekant fordi den har en maksimal konstruktiv hastighet på 40 km/t (fordi den ikke har fjæring) og er registrert etter 1. januar 1994.

3.6. Traktor (AN 9605) og dumperhenger (RR 4160)

Egenvekt/totalvekt traktor: 6725/11000 kg

Egenvekt/totalvekt påhengsvogn: 3500/17500 kg (akselavstand er 122 cm, dette gir maksimalt 16000 kg boggitrykk på BK10-veg)

Mangler:

- Tilhengeren skal ha påmontert rød trekant fordi den har en maksimal konstruktiv hastighet på 40 km/t (fordi den ikke har fjæring) og er registrert etter 1. januar 1994.

Annet:

Hengeren har ikke fjæring. Det betyr at den er registrert med vilkår for konstruktiv hastighet ikke over 40 km/t. Alle traktorer kan trekke tilhengeren, men ikke over 40 km/t (kjøretøyforskriften § 12-5, pkt. 2).

Dersom traktorens totalvekt utnyttes maksimalt (11000 kg, for eksempel med belastningslodder) kan tilhengerens boggitrykk være 16000 kg (begrenset av veglista, maksimal last fra boggi (16000 kg) og ikke 1,5 ganger totalvekt (16500 kg))

Kontroller at det trykk traktoren gir i hydraulikken til brems på hengeren, er i samsvar med det trykk hengeren er beregnet for.

3.7. Traktor (AF 5785) og rundballepakke i 3-punktfeste

Egenvekt/totalvekt traktor: 3520/7032
Utstikkende rundballepakke 2,14 meter

Mangler:

- Har ikke merket utstikkende gods, se kap. 2.6.1.

Annet:

Spesielt ved påmontert utstyr bak må man tenke på at minst 20 % av kjøretøyets aktuelle vekt må være på styrende hjul.

3.8. Traktor (AN 1557) og gjødselvogn (uregistrert)

Egenvekt/totalvekt traktor: 5250/8000 kg

Gjødselvogn: Egenvekt ca. 10000 kg (?)/ bredde 3,18 meter

Mangler:

- Vekter foran bør senkes så ikke en personbil kan komme under
- Skal ha påmontert stor rød trekant bak (tilhengerredskap), se kap. 2.3.
- Må ha brede speiler (der man ser tilhengerredskapens sider) med montert refleks foran siden tilhengerredskapen er bredere enn 2,3 meter. Må også ha påmontert hvit refleks på selve gjødselvogna synlig forover, så nær det bredeste punkt som mulig.

Annet:

Ved bruk av hydraulisk vektoverføring er det viktig å ikke overbelaste framakselen. Ved utnyttelse av traktorens totalvekt, kan sprederer veie 12000 kg på veg. I praksis betyr dette at den ikke kan kjøres på veg med last.